

SUUREN VALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2012 vp

EU:n monivuotiset rahoituskehukset sekä koheesiopolitiikan ja yhteisen maatalouspolitiikan uudistus

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 13 päivänä huhtikuuta 2012 merkinnyt saapuneeksi valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön 13.4.2012 päivätyt selvitykset jatkokirjelmiksi 1. VNK 13.2.2012, 2. VM 13.4.2012, 3. TEM 13.4.2012 ja 4. VNK 15.05.2012 asiassa U 40/2011 vp (rahoituskehukset).

Eduskunnan puhemies on 20 päivänä tammi-kuuta 2012 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän koheesioasetuksista (U 72/2011 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan, talousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Eduskunnan puhemies on 29 päivänä joulukuuta lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta (U 69/2011 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, ja samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan sekä valtiovarainvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle. Valtioneuvosto on lähettänyt asiasta jatkokirjelmän 1. MMM 1.6.2012, joka on lähetetty valtiovarain-, maa- ja metsätalous- ja ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valiokunta on rahoituskehyskokonaisuuden rinnalla käsitellyt erillisinä asioina 12 U-asiata ja 8 E-asiata, jotka ovat EU:n budjettisääntöjen mu-

kaan erilliset rahoituskehyksistä, mutta vaikuttavat unionin kokonaisbudjettiin kehyskaudella. Valiokunta käsittelee nämä asiat lyhyesti jäljempänä lausunnon perusteluosiossa.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu suuren valiokunnan työjaostossa.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina rahoituskehyksistä (U 40/2011 vp)

- ministeri Alexander Stubb
- budjettineuvos Paavo Kytömäki ja neuvotteleva virkamies Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina koheesiopolitiikasta (U 72/2011 vp)

- osastopäällikkö Heikki Aurasmaa ja aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä, työ- ja elinkeinoministeriö.

Valiokunnassa on ollut säännöllisesti kuultavana yhteisestä maatalouspolitiikasta (U 69/2011 vp) käytävistä neuvotteluista ministeri Jari Koskinen avustajineen.

Joensuussa 21.2.2012 järjestetyssä julkisessa kuulemisessa ovat koheesiopolitiikasta olleet kuultavina

- maakuntajohtaja Risto Poutiainen, Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto

SuVL 2/2012 vp — U 40/2011 vp, U 69/2011 vp, U 72/2011 vp

- kaupunginjohtaja Kari Karjalainen, Joensuun kaupunki
- ylijohtaja Ari Niiranen, Pohjois-Karjalan ELY-keskus
- rehtori Perttu Vartiainen, Itä-Suomen yliopisto.

Kokkolassa 20.3.2012 järjestetyssä julkisessa kuulemisessa ovat yhteisestä maatalouspolitiikasta olleet kuultavina

- professori Jyrki Niemi, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
- kaupunginjohtaja Antti Isotalus, Kokkolan kaupunki
- ylijohtaja Kaj Suomela, Pohjanmaan ELY-keskus
- toiminnanjohtaja Jouni Jyrinki, MTK Keski-Pohjanmaa
- toiminnanjohtaja Jan-Ove Nyman, Österbottnens svenska producentförbund r.f. (ÖSP)
- ohjelmapäällikkö Teppo Rekilä, Keski-Pohjanmaan maakuntaliitto.

Valiokunta sai lisäksi tilaisuuden syventää kuulemisen antia vieraillemalla maanviljelijöiden Kaj-Oskar, Kaj ja Ulla-Maj Rudströmin maatilalla Kronobyssa.

Tampereella 25.4.2012 järjestetyssä julkisessa kuulemisessa ovat koheesiopolitiikasta olleet kuultavina

- professori Markku Sotarauta, Tampereen yliopisto
- varapuheenjohtaja Samuli Suonpää, Pirkanmaan Yrittäjät
- ylijohtaja Leena Vestala, Pirkanmaan ELY-keskus

- maakuntajohtaja Esa Halme, Pirkanmaan liitto
- yht.yo Eero Vainio, Tampereen yliopisto.

Valiokunnan toukokuulle 2012 Forssaan suunnittelema julkinen kuuleminen yhteisestä maatalouspolitiikasta jouduttiin peruuttamaan aika-tauluongelman vuoksi. Valiokunta on päättänyt järjestää kuulemisen vielä asian U 69/2011 vp vireillä ollessa.

Viitetiedot

Suuri valiokunta on aikaisemmin antanut rahoituskehyskokonaisuudesta lausunnon (SuVL 6/2011 vp). Valiokunta on saanut valtiovarainvaliokunnalta jatkokirjelmään 1. VNK 13.2.2012 lausunnon (VaVL 4/2012 vp). Valtiovarainvaliokunnalla, talousvaliokunnalla, hallintovaliokunnalla ja ympäristövaliokunnalla ei ole huomauttamista muihin jatkokirjelmiin.

Suuri valiokunta on saanut asiasta U 72/2011 vp lausunnon hallintovaliokunnalta (HaVL 1/2012 vp), maa- ja metsätalousvaliokunnalta (MmVL 7/2012 vp) ja valtiovarainvaliokunnalta (VaVL 10/2012 vp). Lausunnot on otettu tämän lausunnon liitteiksi.

Asiasta 69/2011 vp suuri valiokunta on saanut maa- ja metsätalousvaliokunnalta lausunnon (MmVL 19/2012 vp) sekä valtiovarainvaliokunnalta kannanoton, jonka mukaan valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Komission ehdotusten sekä valtioneuvoston niihin liittyvien kantojen tarkan sisällön osalta valiokunta viittaa toistojen välttämiseksi edellä mainittuihin valtioneuvoston kirjelmiin ja selviytyksiin sekä erikoisvaliokuntien lausuntoihin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Suuri valiokunta otti edellisen kerran kantaa EU:n monivuotisten rahoituskehysten sekä koheesiopolitiikan ja yhteisen maatalouspolitiikan

uudistuksen muodostamaan kokonaisuuteen 2.12.2011 hyväksymässään lausunnossa SuVL 6/2011 vp. Lausunnossaan valiokunta katsoi, uudistaen viime vaalikauden aikaisen valiokunnan kannan (SuVL 13/2010 vp), että Suomen esittämien kantojen johdonmukaisuus läpi neuvotte-luprosessin tulee olemaan edellytyksenä Suo-

men tavoitteiden saavuttamiselle. Rahoituskehysten sekä koheesio- ja maatalouspolitiikan ja lukuisten muiden sektorien rahoitusasetusten käsittely tapahtuu asian sisällön mukaan määräytyvissä valmisteluelimissä ja neuvostokoonpanoissa. Lisäksi koheesiopolitiikan ja maatalouspolitiikan sisältökysymysten käsittely tapahtuu yhteispäätösmenettelyssä, kun rinnakkain käsiteltävien rahoituskehysten voimaantulo edellyttää jäsenvaltioiden yksimielisyyden lisäksi Euroopan parlamentin hyväksyntää.

Suomen kannat eivät voi muodostua vain sektorikantojen summana, vaan on oltava valmius tarkastella kokonaisuutta erityisesti rahoituskehysten kokonaistason ja Suomen nettomaksuase- man näkökulmasta (SuVL 6/2011 vp). Valiokunta pitää välttämättömänä, että rahoituskehysten sekä EU:n talousarvion suurimpien menoerien, maatalous- sekä koheesiopolitiikan, sisältökysymysten käsittelyä Suomessa pidetään johdonmukaisuuden varmistamiseksi yhtenä kokonaisuutena.

Rahoituskehysten sekä koheesio- ja maatalouspolitiikan käsittely EU:n neuvostossa ei ole edennyt Tanskan puheenjohtajakaudella niin nopeasti, kuin oli arvioitu valiokunnan edellisessä lausunnossa joulukuussa 2011. Saatavana olevan tiedon mukaan puheenjohtajamaa on esittänyt rahoituskehyksistä Eurooppa-neuvostoa varten nk. neuvottelulaatikon, jossa annetaan eri vaihtoehtoja neuvotteluissa etenemiselle, mutta ei tehdä numeromuotoisia ehdotuksia. Prosessi edennee Kyproksen puheenjohtajakaudella jäsenvaltioiden kanssa käytävien kahdenkeskisten neuvottelujen kautta. Tavoitteena on saavuttaa yhteisymmärrys lokakuun 2012 Eurooppa-neuvostossa. Tässä lausunnossa suuri valiokunta keskittyy niihin kysymyksiin, joiden arvellaan tulevan käsiteltäväksi kesäkuun 28. — 29. päivänä 2012 kokoontuvassa Eurooppa-neuvostossa.

Valtioneuvoston selvityksen mukaan neuvotteluissa jäsenvaltiot ovat ryhmittyneet kolmeen viitteenomaiseen maaryhmään, joita voidaan pelkistää kuvailla seuraavasti: (1) Lukumääräisesti suuri, mutta maksuosuudeltaan pienempi koheesio- ystävien ryhmä; (2) pienilukuisempi,

mutta taloudellisesti vahvempi nettomaksajien ryhmä; sekä (3) muutama, omista syistään ryhmittymien ulkopuolella pysyvä jäsenmaa.

Suuri valiokunta katsoo, viitaten perustuslain 93 ja 96 §:n säännöksiin ja niiden nojalla muotoutuneeseen käytäntöön, että sen tulee osoittaa pidättyväisyyttä kannanotoissa, jotka koskevat niitä neuvotteluteknisiä ja -taktisia keinoja, joilla valtioneuvosto pyrkii saavuttamaan ne tavoitteet, jotka suuri valiokunta on mainittujen perustuslain säännösten nojalla vahvistanut ohjeelliseksi lähtökohdiksi valtioneuvoston toiminnalle. Valiokunta panee kuitenkin hyväksyen merkille valtioneuvoston arvion, jonka mukaan Suomen keskeiset sisällölliset tavoitteet saavutetaan parhaiten pitämällä hyvä neuvotteluyhteys kaikkiin jäsenvaltioihin ja näiden muodostamiin ryhmiin. Maaryhmät muodostavat jäsenvaltiot toimivat viime kädessä kukin omista, kansallisista hyötynäkökohdista lähtien, jotka eivät ole minkään ryhmän sisällä täysin identtiset. Toisaalta Suomen keskeiset tavoitteet, jotka liittyvät etäiseen sijaintiin ja luonnonolosuhteisiin, ovat ainutlaatuiset ja vaikuttavat vain vähän EU:n budjetin kokonaistasoon. Tästä seuraa, että Suomen tavoitteet ovat saavutettavissa pragmaattisen lähestymistavan kautta, johon kuuluu avoimuus kaikkien jäsenvaltioiden ja ryhmien kantojen huomioon ottamiselle. Oleellista on vaikuttaa kulloinkin sellaisessa viiteryhmässä, jossa Suomi saa parhaiten tavoitteensa läpi.

Valiokunta toteaa, että lopullinen rahoituskehysratkaisu tulee perustumaan otsakkeiden tasolla sovittaviin maksusitoumusten tasoihin. Tästä seuraa, että Suomen keskeisistä sisällöllisistä tavoitteista käytävien neuvotteluiden tulos voi antaa aiheen arvioida vielä uudelleen Suomen rahoituskehysten kokonaistasoa koskevaa tavoitetta. Suomen keskeisiä sisällöllisiä tavoitteita ovat mm. Pohjois- ja Itä-Suomen erityisolosuhteiden huomioon ottaminen rakennepolitiikassa, tutkimusta, innovatiivisuutta ja kilpailukykyä edistävät Eurooppa 2020-hankkeet sekä maaseudun kehittämisrahoituksen ja maataloustukien jatkuvuuden turvaaminen. Perustuslain säännösten mukaan valtioneuvoston on alistettava nämä keskeisten neuvottelutavoitteiden väli-

set valinnat suurelle valiokunnalle ennen unionissa käytäviä ratkaisevia neuvotteluja.

Rahoituskehukset

Rahoituskehysten taso ja rakenne

Valiokunta uudistaa aikaisemman kantansa, jonka mukaan Suomen tavoitteena on noin 1 prosentin maksusitoumusmäärärahojen kokonaistaso EU-maiden yhteenlasketusta BKTL:stä. Tämä merkitsee noin 100 miljardin euron vähennystä komission ehdottamasta menotasosta. EU:n menojen kasvattaminen ei ole perusteltua tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden on vakautettava kansalliset talousarviot sekä tehtävä tuntuvia, kansalaisten elämään suoraan vaikuttavia leikkauksia julkisen talouden menoihin. Valtiovarainvaliokunnan tavoin suuri valiokunta pitää vähintäänkin kohtuullisena, että unionin toimielimissä noudatetaan samanlaista budjettikuria ja tiukkaa menopolitiikkaa kuin jäsenvaltioilta odotetaan.

Viitaten valtiovarainvaliokunnan lausunnossa oleviin perusteluihin suuri valiokunta yhtyy unionin rahoituskehysten ja budjetin ulkopuolisia menoja sekä erityisesti ehdotettua, kehysten ulkopuolista ennakoimattomiin menoihin varattua liikkumavaraa koskevaan valtioneuvoston kielteiseen kantaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että säästöjä etsitään, jäljempänä mainittujen kokonaisuuksien lisäksi, myös unionin toimielinten suorassa määräysvallassa olevista toiminnoista. Valiokunta painottaa, että makrotaloudellisten näkökohtien lisäksi rahoituskehysratkaisussa on otettava huomioon myös kysymys unionin toiminnan uskottavuudesta kansalaisten silmissä. Suomen tulee edellyttää komissiolta sekä muilta toimielimiltä tehokkaita toimia hallinnon kustannustehokkuuden ja aikaansaavuuden lisäämiseksi sekä samalla säästöjen hakemiseksi. Rahallisen merkityksen ohella toimielinten toiminnan ja kustannusrakenteiden tehostamisella olisi merkittävä signaalivaikutus unionin tahdosta löytää ulospääsy rahoituskriisistä. Esimerkkeinä yleisesti ongelmallisina koetuista unionin sisäisen taloudenhoidon piirteistä mainittakoon tilintar-

kastustuomioistuimen vuosittain kritisoima, myöntämismenettelyn tai valvonnan puutteista johtuva EU:n ohjelmien hävikki, unionin toimielinten ja erillisvirastojen sisäisen hallinnon menot, Euroopan parlamentin kahden istuntopaikan järjestelmä, Alueiden komitean sekä talous- ja sosiaalikomitean paisuvat kulut sekä globalisaattiorahasto ja solidaarisuusrahasto.

Omien varojen järjestelmä

Yhtyen valtiovarainvaliokunnan ja valtioneuvoston kantoihin suuri valiokunta katsoo, että yksinkertainen, läpinäkyvä ja oikeudenmukainen EU:n budjetin rahoitusjärjestelmä on välttämättömyys unionin poliittisen uskottavuuden ja yhtenäisyyden turvaamisen vuoksi. Jäsenvaltioiden maksuaseman perustuminen niiden varallisuustasoon ja väestöön on paras unionin legitimitetin kannalta kestävä järjestely.

Suuri valiokunta kannattaa valtioneuvoston tavoin unionin omien varojen järjestelmän yksinkertaistamista ottamalla käyttöön arvonlisäveropohjainen oma vara. Finanssitransaktioveron käyttöönottoon ja sen tuoton osittaiseen käyttöön EU-budjetin rahoittamiseen valiokunta ottaa erikseen kantaa myöhemmässä vaiheessa ehdotuksen tarkennuttua. Valtioneuvoston kantaan yhtyen suuri valiokunta pitää tärkeänä, että alv-pohjaisen oman varan kattoa alennetaan 1 prosenttiin ehdotetusta 2 prosentista.

Valiokunta toteaa, että yksinkertaisuuden, läpinäkyvyyden ja oikeudenmukaisuuden vaatimukset täyttäisi myös bruttokansantuloon pohjautuva oma vara.

Valiokunta pitää tärkeänä, että erälle jäsenvaltioille myönnettyjen maksualennusten järjestelmästä luovutaan.

Institutionaalisia kysymyksiä

Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston kielteiseen kantaan ehdotuksiin, joiden mukaan sovellettavista verokannoista sekä BKTL-pohjasta päätettäisiin täytäntöönpanoasetuksissa määränemmistöllä, kun yksimielisyyttä vaativiin omien varojen päätökseen ja finanssitransaktioverodirektiiviin otettaisiin vain verokantojen katot.

Suuri valiokunta toteaa, että jäsenvaltioiden yksimielisyyden vaatimuksen säilyttäminen unionin rahoitusta koskevien päätösten edellytyksenä on unionin nykyisen päätöksentekojärjestelmän vallitessa välttämätöntä poliittisen legitimitetin kannalta. Päätäminen viime kädessä jäsenvaltioiden kansalaisten maksettavista veroista kuuluu demokratioissa niihin politiikan ydinkysymyksiin, jotka edellyttävät vaaleilla valittujen kansanedustuslaitosten hyväksyntää.

Koheesiopolitiikan uudistus

Yleistä

Valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien tavoin valtioneuvoston näkemykseen, että koheesiopolitiikan jatkuminen koko Euroopan unionin alueella on tärkeää myös Suomen näkökulmasta. Rahoituksen painopisteen tulee olla köyhimmillä alueilla sekä vakavista ja pysyvistä olosuhdehaitoista kärsivillä alueilla. Valiokunta tukee niin ikään koheesiopolitiikan painopisteiden kohdentamista innovaatioiden ja pk-yritysten kilpailukyvyyn sekä energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämiseen. Valiokunta muistuttaa, että mainitut sektorit ovat tuotaneet valtaosan Eurooppaan ja Suomeen syntyneistä uusista työpaikoista.

Valtioneuvoston tavoin valiokunta painottaa, että kaikkeen unionin jäsenvaltioille myönnettävään rahoitukseen tulee soveltaa tiukkaa ehdollisuutta, joka koskee sekä jäsenvaltion makrotaloudellista kestävyyttä että myönnettävän rahoituksen asianmukaista ja tuloksellista käyttöä.

Suuri valiokunta painottaa, että EU:n varainkäyttö on suunnattava kohteisiin, joissa EU-tason toimet ovat kustannustehokkain tapa. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti EU:n varainkäytön lisäarvon ja vaikuttavuuden on oltava avainperiaate. Toissijaisuusperiaate asettaa vaatimuksen siitä, että EU:n talousarvioista on rahoitettava sellaisia julkisia hyödykkeitä, joissa EU:n rahoituksella voidaan varmistaa paremmat tulokset kuin kansallisella rahoituksella (vrt. SuVL 13/2010 vp).

Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota maakunnissa järjestetyissä valiokunnan

julkisissa kuulemisissa esitettyihin, osin ristiriitaisiin arvioihin koheesiopolitiikan vaikuttavuudesta. Kuulemiset valiokunnan mielestä tukevat näkemystä, että koheesiopolitiikan keskeisin kysymys Suomen kannalta liittyy syrjäisen sijainnin, pitkien välimatkojen ja harvan asutuksen luomien haittojen huomioon ottamiseen. Samanaikaisesti valiokunta painottaa kuulemisten perusteella myös sitä, että koheesioasetusten muutoksilla tulee vastata pk-sektorin kritiikkiin siitä, että nykytuotoinen koheesiotuki tahattomasti vääristää kilpailua innovatiivisten ja pk-yritysten haitaksi, kun tukibyrokraatia suosii niitä yrityksiä, joilla on varaa suunnata resursseja muuhun kuin tuotekehitykseen, tuotantoon ja markkinointiin.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan koheesiopolitiikka on rahoituskehyskokonaisuuden ristiriitaisin osa ja sitä koskevat neuvottelut EU:ssa ovat merkittäviltä osiltaan auki. Säästö- ja hakeville, EU:n kokonaismenojen rajaamista ajaville valtioille koheesiopolitiikka on väistämättä ensisijainen leikkausten kohde, koska leikkaukset kohdistuvat tulevaisuuden hankkeisiin eikä, kuten esimerkiksi maatalouspolitiikan osalta, olemassa oleviin edunsaajiin.

Suuri valiokunta katsoo, että valtioneuvoston tulee kehittää edelleen koheesiopolitiikkaa koskevien tavoitteidensa toteuttamisen suunnitelmaa ottaen huomioon tarve suhteuttaa sisällölliset ja rahoitussaantoa koskevat tavoitteet EU:n kokonaismenojen rajaamista koskevaan tavoitteeseen sekä aikaisempien kehyskausien koheesiopolitiikan heikko tuloksellisuus. Koheesiopolitiikan järkevöittäminen edellyttää, että jokaiseen unionin toimeen sovelletaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia kriteerejä unionirahoituksen tuomasta lisäarvosta kansalliseen rahoitukseen verrattuna sekä rahoituksen kohdentumisesta köyhimpiin tai vakavista olosuhdehaitoista kärsiviin alueisiin sekä Eurooppa 2020-strategian mukaisille painopistealueille.

Eurooppa 2020-ohjelman mukaiset hankkeet

Talousvaliokunnan lausunto (TaVL 28/2012 vp) Horisontti 2020-ohjelmasta, kilpailukyky- ja pk-yritysohjelmasta sekä EIT:n innovaatio-ohjel-

mista (U 5, U 11 ja E 11/2012 vp) käsittelee perusteellisesti mainittuja, keskeisinä pidettäviä Euroopan innovatiivisuuteen ja kilpailukykyyn suunnattuja ohjelmia. Suuri valiokunta muistuttaa lisäksi edelliseen lausuntoonsa liittyvistä sivistysvaliokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan lausunnoista (SiVL 10/2011 vp, TuVL 2/2011 vp), joissa käsitellään tutkimus- ja innovaatio-toimintaan suunnattavan rahoituksen tuloksellisuutta ja myönteistä vaikutusta Suomen rahoitussaanntoon. Sivistysvaliokunta kiinnitti uudelleen huomiota tutkimus-, innovaatio-, koulutus- ja kulttuuri-investointien merkitykseen 30.5.2012 hyväksymässään pöytäkirjakannanotosaan.

Suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien näkemykseen tutkimus- ja innovaatio- rahoituksen erityisestä merkityksestä Suomelle ja kiinnittää samalla huomiota valiokuntien huomautuksiin näitäkin sektoreita rasittavasta hallinnon tehottomuudesta.

Suomen rahoitussaannto sekä harvaan asuttujen alueiden tuki

Valtiovarainvaliokunta kiinnittää perustellusti huomiota rakennerahastotuen merkitykseen Suomen nettomaksuasemaan. Tämän perusteella suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston tavoitteeseen Suomen suhteellisen rahoitusosuuden säilyttämisestä tulevalla rakennerahastokaudella.

Suuri valiokunta painottaa erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen erityisrahoitusta osana syrjäimpien ja pohjoisten harvaan asuttujen alueiden rahoitusta. Komission esittämää erityisrahoituksen radikaalia leikkausta ei voida pitää perusteltuna etenäkään, kun harvaan asuttujen alueiden tuen vaikutusta EU:n budjetin tasoon on pidettävä vähäisenä. Tältä osin on kysymys, kuten maa- ja metsätalousvaliokunta perustellusti huomauttaa, institutionaalisesta, Lissabonin sopimukseen sekä Suomen liittymissopimukseen perustuvasta järjestelystä, joka koskee Suomen alueellisen koheesion säilyttämistä. Valiokunta katsoo siksi, että pohjoisten harvaan

asuttujen alueiden tukitason arvo tulee säilyttää nykyisellään (39 euroa/henkilö/vuosi). Kysymyksen institutionaalisen luonteen vuoksi valiokunta katsoo, että Suomi voisi perustellusti vaatia kompensatiota, mikäli tätä erityiskysymystä ei kyetä ratkaisemaan yleisen koheesiopolitiikan yhteydessä.

EAKR:n ja ESR:n tuen painotus ja käyttö

Hallintovaliokunta painottaa lausunnoissaan Euroopan aluekehitysrahaston sekä Euroopan sosiaalirahaston rahoituksen toisiaan täydentävää roolia varsinkin rakennemuutoksen oloissa. Valtiovarainvaliokunta huomauttaa, että ehdotus ESR:n rahoitusosuuden vahvistamisesta vähintään 52 prosenttiin kehittyneelle alueelle myönnetyn tuen kokonaismäärästä ei tue aluelähtöisen kehittämisen periaatetta ja lisäksi vastaa huonosti Itä- ja Pohjois-Suomen tarpeita. Maa- ja metsätalousvaliokunnan samansuuntaisessa lausunnossa kiinnitetään lisäksi huomiota siihen, että harvan asutuksen ja pitkien etäisyyksien Itä- ja Pohjois-Suomessa tulee voida osoittaa EAKR:n rahoitusta myös saavutettavuutta parantaviin pienimuotoisiin infrastruktuurihankkeisiin. Erikoisvaliokuntien mukaisesti suuri valiokunta pitää komission ehdotusta näiltä osin epätarkoituksenmukaisena.

Alueellinen yhteistyö

Hallintovaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan tavoin suuri valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että EU:n ja Venäjän välisen yhteistyön erityispiirteet otetaan huomioon joko komission ehdottamassa naapuruusinstrumentissa (ENI) tai uudessa instrumentissa siten, että Venäjä osallistuu myös tulevaisuudessa merkittäväällä panoksella ohjelmien rahoitukseen.

Suuri valiokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan näkemykseen EU:n Itämeren ohjelman jatkuvuuden tärkeydestä. Tähän liittyen on tärkeää turvata rahoitussäädösten johdonmukaisuus EU:n Itämeren aluetta koskevan strategian kanssa.

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistus

Yleistä

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnossa (MmVL 19/2012 vp) käsitellään ajankohtaisimpien tietojen pohjalta perusteellisesti EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevat Suomen tavoitteet sekä maamme maatalouden elinvoimaisuutta koskevien yleistavoitteiden että näistä johtuvien, yksittäisiä säännöshdotuksia koskevien erityistavoitteiden osalta. Suuri valiokunta yhtyy sekä kansallista konsensusta edustaviin erikoisvaliokunnan luetteleisiin yleistavoitteisiin että erityistavoitteisiin, jotka erikoisvaliokunta asiantuntemuksensa perusteella on katsonut maamme edun vaativan.

Suuri valiokunta muistuttaa tässä yhteydessä myös ympäristövaliokunnan asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa antamasta lausunnosta (YmVL 11/2011 vp — E 87/2011 vp). Suuri valiokunta arvioi, että ympäristövaliokunnan lausunto täydentää maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnosta ilmenevää kansallista konsensusta Suomen yleisistä tavoitteista sekä kiinnittää valtioneuvoston huomiota ympäristövaliokunnan yksityiskohtaisia ehdotuksia koskeviin huomautuksiin. Suuri valiokunta huomauttaa kuitenkin lisäksi, että kahden erikoisvaliokunnan näkemykset hiilirikkaan maan suojelusta ovat keskenään osittain ristiriitaiset. Suuri valiokunta palaa tähän kysymykseen erikseen syysistuntokaudella ja pyytää, että valtioneuvosto toimittaa tätä kysymystä koskevan, päivitetyn jatkokirjelmän.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan tavoin suuri valiokunta pitää tärkeänä, että edistetään kansallista mahdollisuutta varmistaa Suomen maatalouden erityistarpeiden mukaisesti maataloustuotannon monipuolisuus ja keskeisten tuotteiden tuotannolla kansallinen huoltovarmuus. Uudistuksessa tulee turvata maamme eri alueille tyypillisten ja perinteisten tuotannonalojen toimintaedellytykset ottaen huomioon myös maamme ilmastolliset olosuhteet. Uudistuksessa Suomen tavoitteena on tukitasojen säilyttäminen siten, että tuet mahdollistavat maatalouden kan-

nattavuuden turvaamisen koko maassa. Uudistuksen tulee parantaa ympäristön tilaa.

Suuri valiokunta pitää erikoisvaliokunnan tavoin välttämättömänä, että uudistuksen lähtökohtana on perheviljelmiin perustuvan monipuolisen maataloustuotannon jatkuminen kaikilla Euroopan alueilla. Euroopan tulee panostaa maailman yhä heikkenevän ruokaturvan parantamiseen. Uudistus ei siten saa heikentää maamme eri alueille tyypillisten ja perinteisten tuotannonalojen toimintaedellytyksiä ottaen huomioon myös maamme ilmastolliset olosuhteet ja kasvien kasvuvyöhykkeet. Tuotanto-olosuhteissa olevat luonnonolosuhteista johtuvat erot tulee tasata tukijärjestelmien kompensatioilla. EU tarvitsee luonnonolosuhde-eroja tasaavaa maatalouspolitiikkaa. Tämän lisäksi tarvitaan kansallisia tukia EU:n tukien rinnalle. Samalla valiokunta painottaa huoltovarmuuskysymystä eli sitä, että jokaisella valtiolla on oikeus ja velvollisuus huolehtia kansalaistensa elintarvikkeiden saatavuudesta poikkeusolosuhteiden varalta.

Suuri valiokunta yhtyy myös erikoisvaliokunnan näkemyksiin uusiutuviin luonnonvaroihin perustuvan vihreän talouden eurooppalaisesta merkityksestä sekä elintarviketeollisuuden tulevaisuuden turvaamisen tärkeydestä. Suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan yksinkertaistamisehdotuksia koskevaan kantaan.

Suuri valiokunta kiinnittää valtioneuvoston vakavaa huomiota maa- ja metsätalousvaliokunnan muistutukseen siitä, että neuvottelut Etelä-Suomeen eli A- ja B-tukialueelle maksettavan kansallisen 141-tuen jatkosta käydään samanaikaisesti EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen kanssa. Mikäli neuvottelut eivät etene, sopimusta olisi jatkettava sellaisenaan ainakin siihen saakka, kunnes uusi neuvottelutulos on saatettu voimaan.

Suuri valiokunta yhtyy maa- ja metsätalousvaliokunnan arvioon, että neuvottelut komission ehdotuksista ovat edenneet Suomen kannalta myönteisellä tavalla. Kuten erikoisvaliokunta toteaa, maatalouspolitiikka on osa tämän lausunnon käsittelemää rahoituskehyskokonaisuutta. Laajaan kokonaisuuteen sisältyvien kansallisten tavoitteiden yhteensovittaminen neuvottelujen

edetessä on perustuslain mukaisesti viime kädessä suuren valiokunnan tehtävä.

Suoria tukia koskeva asetus

Suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan kantaan, että jäsenvaltioille tulee antaa laaja päätösvalta myönnettäessä tukioikeuksia kansallisesta varannosta. Suuri valiokunta kiinnittää huomiota erikoisvaliokunnan kannanottoihin aktiiviviljelijän määritelmästä sekä tuotantosidonnaisen tuen kansallisesta merkityksestä. Erikoisvaliokunnan tavoin suuri valiokunta painottaa nuorten viljelijöiden asemaa parantavien toimenpiteiden tärkeyteen.

Suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan viherryttämiseen liittyvän byrokratisoinnin ja siitä johtuvaan viherryttämisen tavoitteiden vastaisen lopputuloksen vaaraan. Suuri valiokunta toteaa, että tässäkin on kysymys Euroopan tasolla hyväksytyin, myönteisen tavoitteen soveltamisesta Suomessa vallitseviin olosuhteisiin, sekä viittaa yksityiskohtien osalta erikoisvaliokunnan lausuntoon.

Yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva asetus

Suuri valiokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota erikoisvaliokunnan huomautuksiin sokeirin ja tärkkelysperunoiden tuotantokiintiöiden sekä maitokiintiöjärjestelmän kansallisesta merkityksestä.

Suuri valiokunta pitää erikoisvaliokunnan tavoin erittäin tärkeänä, että alkutuotannon asemaa elintarvikeketjussa parannetaan muun muassa edistämällä monipuolista päivittäistavarakauppaa, jossa toteutuu markkinatalouden mukainen vapaa kilpailu.

Maaseudun kehittämisasetus sekä Horisontaaliasetus

Suuri valiokunta kiinnittää valtioneuvoston huomiota erikoisvaliokunnan yksityiskohtaisesti esittämiin huomautuksiin ja odottaa, että valtioneuvosto pitää valiokuntia informoituna neuvottelujen edistymisestä.

Erilliset rahoitusinstrumentit

Valiokunta luettelee jäljempänä kannanottonsa 20:een varsinaisesta rahoituskehyspaketista erilliseen asiaan, joilla on vaikutusta, osin merkittäväkin vaikutusta, unionin varojenkäyttöön rahoituskehyskaudella. Viitaten edellä tässä lausunnossa esitettyyn valiokunta korostaa, että näin monen, talousvaikutuksiltaan suurenkin asian käsittely ja hallinnointi unionin varsinaisen talousarvion ulkopuolella ei ole yhteensovittävissä hyvän hallinnon tai läpinäkyvän päätöksenteon kanssa.

U 31/2012 vp (yhteinen tiedonanto ja ehdotukset uusista EU:n ulkosuhderahoitusinstrumenteista): Suuri valiokunta on ulkoasiainvaliokunnan sekä valtiovarainvaliokunnan kannanottojen mukaisesti yhtynyt valtioneuvoston kantaan 15.6.2012.

U 26/2012 vp (yhdestoista Euroopan kehitysrahasto sekä AKT-EU-kumppanuussopimuksen rahoituskehys vuosiksi 2014—2020): Valiokunta yhtyi ulkoasiainvaliokunnan kannanoton mukaisesti valtioneuvoston kantaan 1.6.2012.

U 13/2012 vp (suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi): Liikenne- sekä valtiovarainvaliokunnan lausuntojen mukaisesti suuri valiokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan 16.3.2012.

U 10/2012 vp (sosiaalisen yrittäjyyden rahoitus): Suuri valiokunta yhtyi talousvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan 27.3.2012.

U 9/2012 vp (riskipääomarahastot): Suuri valiokunta yhtyi talousvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan 27.3.2012.

U 8/2012 vp (Verkojen Eurooppa -välineen perustaminen): Suuri valiokunta yhtyi talousvaliokunnan ja valtiovarainvaliokunnan lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan 20.4.2012.

U 7/2012 vp (Avoimen ja turvallisen Euroopan rakentaminen: sisäasioiden talousarvio kaudelle 2014—2020; turvapaikka- ja maahanmuuttorahasto; ulkorajarahasto; poliisiyhteistyörahasto; sekä horisontaalinen asetus): Suuri valiokunta yhtyi hallintovaliokunnan sekä val-

tiovarainvaliokunnan lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan 11.5.2012.

U 5/2012 vp (Horisontti 2020): Suuri valiokunta yhtyi talousvaliokunnan sekä sivistysvaliokunnan lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan 8.6.2012.

U 1/2012 vp (globalisaatorahastoasetus): Suuri valiokunta yhtyi talousvaliokunnan, työ- ja tasa-arvovaliokunnan sekä valtiovarainvaliokunnan lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan 21.3.2012 sekä välitti valtioneuvoston tietoon työ- ja tasa-arvovaliokunnan täydentävän kannanoton 27.4.2012.

U 82/2011 vp (Euroopan meri -ja kalatalous-rahastoasetus): Suuri valiokunta yhtyi maa- ja metsätalousvaliokunnan sekä ympäristövaliokunnan lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kantaan 29.2.2012.

U 71/2011 vp (sosiaalisia muutoksia ja innovaatioita koskeva ohjelma): Suuri valiokunta yhtyi työ- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan 29.2.2012.

U 66/2011 vp (kuluttajaohjelma vuosiksi 2014—2020): Suuri valiokunta yhtyi talousvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan 29.2.2012.

E 3/2012 vp (ympäristö- ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustaminen): Valtioneuvoston kirjelmä merkittiin tiedoksi ilman toimenpiteitä maa- ja metsätalousvaliokunnassa, ympäristövaltiokunnassa sekä suuressa valiokunnassa.

E 156/2011 vp (oikeusalan ohjelman perustaminen kaudelle 2014—2020): Valtioneuvoston kirjelmä merkittiin tiedoksi ilman toimenpiteitä lakivaliokunnassa, hallintovaliokunnassa, valtiovarainvaliokunnassa sekä suuressa valiokunnassa.

E 155/2011 vp (Euroopan unionin perusoi-keusviraston monivuotisen toimintakehyksen

vahvistaminen vuosiksi 2013—2017): Valtioneuvoston kirjelmä merkittiin tiedoksi ilman toimenpiteitä perustuslakivaliokunnassa, lakivaliokunnassa, hallintovaliokunnassa sekä suuressa valiokunnassa.

E 147/2011 vp (vuosina 2014—2020 toteutettava Kansalaisten Eurooppa -ohjelma): Suuri valiokunta lähetti sivistysvaliokunnan lausunnon valtioneuvostolle tiedoksi 9.3.2012.

E 137/2011 vp (Yhteinen Erasmus: EU:n koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma): Suuri valiokunta lähetti sivistysvaliokunnan lausunnon valtioneuvostolle tiedoksi 20.4.2012.

E 127/2011 vp (Kansanterveys kasvun tukena -ohjelman perustaminen kaudeksi 2014—2020): Valtioneuvoston kirjelmä merkittiin tiedoksi ilman toimenpiteitä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sekä suuressa valiokunnassa.

E 119/2011 vp (Euroopan unionin tullitoimintaa ja verotusta kaudella 2014—2020 koskevan toimintaohjelman (FISCUS) perustaminen): Suuri valiokunta toimitti 29.2.2012 valtioneuvoston tietoon, että valtiovarainvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

E 118/2011 vp (Luova Eurooppa -ohjelman perustaminen): Valtioneuvoston kirjelmä merkittiin tiedoksi ilman toimenpiteitä sivistysvaliokunnassa, talousvaliokunnassa sekä suuressa valiokunnassa.

Lausunto

Lausuntonaan suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin huomautuksin sekä viitaten erikoisvaliokuntien lausunnoissa oleviin huomautuksiin valtioneuvoston kantaan.

**SuVL 2/2012 vp — U 40/2011 vp, U 69/2011 vp, U
72/2011 vp**

Helsingissä 21 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Miapetra Kumpula-Natri /sd		Tytti Tuppurainen /sd
vpj.	Antti Kaikkonen /kesk		Sinuhe Wallinheimo /kok
vpj.	Annika Lapintie /vas (osittain)		Jan Vapaavuori /kok
jäs.	Sirkka-Liisa Anttila /kesk		Sofia Vikman /kok
	Juho Eerola /ps		Anne-Mari Virolainen /kok
	Satu Haapanen /vihr		Peter Östman /kd (osittain)
	Susanna Huovinen /sd	vjäs.	Sauli Ahvenjärvi /kd
	Pietari Jääskeläinen /ps		Anne Holmlund /kok
	Anne Louhelainen /ps		Mikael Jungner /sd (osittain)
	Riitta Myller /sd		Timo Kalli /kesk
	Tuomo Puumala /kesk		Johannes Koskinen /sd
	Jouko Skinnari /sd (osittain)		Jari Leppä /kesk
	Kimmo Tiilikainen /kesk		Jaana Pelkonen /kok
	Lenita Toivakka /kok		Timo Soini /ps.

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Peter Saramo
valiokuntaneuvos Anna Sorto.